

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุม
อาหารที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้

กานต์ พันธวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยพายัพ

พฤษภาคม 2557

ชื่อเรื่อง : ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาหาร
ที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้
ผู้จัดทำ : กานต์ พันธวงศ์
หลักสูตร : นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขตไท ลังการ์พินธุ์
วันที่อนุมัติ : 13 พฤษภาคม 2557
สถาบัน : มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

1.
_____ ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประธาน วัฒนวานิชย์)
2.
_____ กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดิเรก ควรสมาคม)
3.
_____ กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สฤษฎ์ภักษ์ ปัญวัฒนลิขิต)
4.
_____ กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขตไท ลังการ์พินธุ์)

สงวนลิขสิทธิ์ © กานต์ พันธวงศ์
มหาวิทยาลัยพายัพ, 2557

PAYAP UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความกรุณาและความอนุเคราะห์จากท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขตไท ลังการพิณธุ์ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ซึ่งท่านได้กรุณาในการช่วยชี้แนะและให้ความรู้คำแนะนำ รวมทั้งตรวจสอบและแก้ไข ข้อบกพร่องตลอดจนแนวทางการศึกษาค้นคว้าในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ด้วยดีตลอดมา ผู้เขียน จึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาลักษณ์ ปัญวัฒน์ลิขิต ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าอย่างสูงคอยให้คำปรึกษาชี้แนะในการศึกษาข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา ต่างๆ เพื่อรวบรวมจัดทำวิทยานิพนธ์ และเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วย

ในการนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.ประธาน วัฒนวานิชย์ ที่ได้กรุณารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ใน ครั้งนี้ ตลอดจนคณะกรรมการสอบ ท่านรองศาสตราจารย์ ดิเรก ควรสมาคม ที่ได้กรุณาสละเวลา อันมีค่ายิ่งมาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งคณะกรรมการสอบทุกท่านได้กรุณาให้ข้อคิด คำแนะนำต่างๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึง ขอขอบพระคุณทุกท่าน เป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความกรุณาดังกล่าวแก่ผู้เขียน

ผู้เขียนหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพและวงการ นิติศาสตร์เมื่อนำไปใช้ต่อไปในอนาคต แต่หากวิทยานิพนธ์มีข้อผิดพลาดบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอกราบอภัยมา ณ โอกาสนี้ และขอโน้มรับความผิดพลาดนั้นไว้แต่เพียงผู้เดียว

นายกานต์ พันธวงศ์

ชื่อเรื่อง: ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาหารที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้
ผู้จัดทำ: กานต์ พันธวงศ์
หลักสูตร: นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชตโท ลังการพิณธุ์
วันที่อนุมัติผลงาน: 13 พฤษภาคม 2557
สถาบันการศึกษา: มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย
จำนวนหน้า: 160
คำสำคัญ: ฉลากอาหารที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคอาหารที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้ กฎหมายฉลากอาหารที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้รวมทั้งทำการเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศและแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมฉลากอาหารที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้ จากการศึกษาพบว่าความปลอดภัยของอาหารและความเข้มงวดด้านสุขอนามัยพืชและสัตว์ ถือเป็นประเด็นสำคัญ โดยแต่ละประเทศ จะมีมาตรการลดความเสี่ยงภัยจากอันตรายที่มีต่อแหล่งอาหารเพื่อการบริโภคที่แตกต่างกันไปตามสภาพพื้นฐานปัจจัยต่างๆภายในประเทศ เช่น นโยบายการตรวจตราและตรวจสอบขั้นตอนผลิตและการแปรรูปอาหาร แนวโน้มขีดความสามารถในการควบคุมการเกิดโรคระบาดหรือความเจ็บป่วยจากการบริโภคอาหารที่มีการปนเปื้อนจากเชื้อโรค เชื้อจุลินทรีย์สารพิษตกค้าง หรือสิ่งแปลกปลอมทางกายภาพและชีวภาพต่างๆ ตลอดจนลักษณะพฤติกรรมและทัศนคติของผู้บริโภค ที่มีต่อการเลือกอาหารเพื่อการบริโภค เป็นต้น

ประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นประเทศคู่ค้าผลิตภัณฑ์อาหารที่สำคัญของประเทศไทย โดยสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการโครงสร้างการออกกฎระเบียบและมาตรการต่างๆ โดยการเพิ่มบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งทางด้านความมั่นคงของประเทศ (Homeland Security) และหน่วยงานที่ดูแลความปลอดภัยทางด้านอาหาร และการออกกฎหมาย

การเปลี่ยนแปลง กฎ ระเบียบ มาตรการและขั้นตอนปฏิบัติต่างๆ เพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิมเรื่องการรักษาความปลอดภัยอาหารให้มีความเข้มงวดยิ่งขึ้นสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (U.S.Food and Drug Administration: FDA) ได้ออกพระราชบัญญัติเรื่องฉลากอาหารก่อโรคมุมิแพ้และการคุ้มครองผู้บริโภคปี พ.ศ.2547 (Food Allergen Labeling and Consumer Protection Act of 2004:FALCPA (Public Law 108-282) โดยสภานิติบัญญัติแห่งสหรัฐอเมริกา (Congress) ได้เห็นถึงความจำเป็นของการแจ้งข้อมูลให้แก่ผู้บริโภคได้รับทราบจึงได้ออกพระราชบัญญัติอาหารยาและเครื่องสำอาง (The Federal Food, Drug, and Cosmetic Act of 1938:FDCA) ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2481 โดยกำหนดให้มีการระบุเรื่องของการแสดงส่วนประกอบของอาหารบนฉลากซึ่งผ่านความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งสหรัฐอเมริกา (Congress) โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2549 ซึ่งนั้นเป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองผู้บริโภคอันเกิดจากการบริโภคอาหารที่อาจจะก่อให้เกิดภูมิแพ้

อย่างไรก็ตามปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาหารที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้บริโภคเท่าที่ควรทั้งนี้เพราะยังไม่มีกฏหมายบัญญัติกฎหมายเพื่อให้เป็นผลบังคับว่าด้วยอาหารภูมิแพ้หรือเกี่ยวข้องกับเรื่องฉลากโดยเฉพาะและประเทศไทยยังไม่ได้กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องแสดงฉลากเกี่ยวกับอาหารก่อภูมิแพ้ อย่างชัดเจนรวมทั้งบทลงโทษตามกฎหมายกับผู้ไม่ปฏิบัติตามอย่างชัดเจนรวมถึงไม่มีหน่วยงานที่มีความคุ้มครองผู้บริโภคอย่างเป็นระบบเท่าที่ควรเพื่อให้มีเนื้อหาของกรให้ข้อมูลสำหรับผู้บริโภคให้ครอบคลุม และสอดคล้องกับมาตรฐานสากลเกี่ยวกับเรื่องของอาหารก่อภูมิแพ้ รวมทั้งปรับแก้ไขการแสดงผลของวัตถุ-เจือปนอาหาร และประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคให้สมบูรณ์และชัดเจนมากขึ้น โดยใช้แนวทางของ มาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ (Codex) ในระดับสากลเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภคที่มีการแพ้อาหาร มีผลบังคับใช้แล้วอีกด้วยการกำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับการแสดงฉลากของอาหารก่อภูมิแพ้เป็นสิ่งที่สำคัญ และเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคให้สามารถเลือกซื้อหรือหลีกเลี่ยงการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารที่มีส่วนผสมที่อาจทำให้เกิดการแพ้ต่อสุขภาพได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถให้ข้อมูลอาหารก่อภูมิแพ้โดยผ่านทางฉลากแก่ผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้ความเป็นธรรมอยู่ภายใต้การคุ้มครองของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคจะสามารถบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผลการบังคับอย่างชัดเจนต่อไป

Title: Legal problems foods that cause allergic region.
Researcher: Mr.Karn Pantawong
Degree: Master of Law
Advisor: Assistant Professor Dr.Khettai Langkarpint
Approval Date: 13 May 2014
Institution: Payap University, Chiang Mai, Thailand
Number of Pages: 160
Keywords: Labeling control of allergen foods.

ABSTRACT

This thesis aims to study the history, concepts and theories of consumer protection, food allergens. Food labeling laws that cause allergies as well as make comparisons with international law and ways to resolve legal issues regarding the labeling of food allergens. The research found that food safety and strictness of animal and plant healthy are a main issue. Each country has standard to reduce the risk of harm to the food source to the consumer varies according to factors within the country such as policies for surveillance and monitoring of production process, and food processing. The limit of ability to control disease outbreaks or illness from the consumption of foods that have been contaminated by germs, microbial, residues, foreign of physical and various biological. Moreover, the behavior and attitudes of consumers for the selection of food of consumers.

United States is a major trading partner of Thailand products. The U.S. focused on the management structure of regulations and all measurement. And legislation. Changes in regulatory measures and procedures in addition to the existing one. The U.S. Food and Drug Administration: FDA) has issued a law on Food Allergen Labeling and Consumer Protection Act of 2004: FALCPA The U.S. increasing the role of agencies involved in both the stability of the country (Homeland Security) and the institute that take care of the food safety, (Public Law 108-282). By the General Assembly of the United States (Congress) has seen the need to disclose information to consumers so

they enact The Federal Food, Drug, and Cosmetic Act of 1938: FDCA. This act identifying the subject of the ingredients on the label, which was approved by the General Assembly of the United States (Congress). This will be effective from January 1, 2549, is a law that provides protection to consumers arising from the consumption of foods that may cause allergies.

However, legal issues about controlling food allergens will affect entrepreneurs do not cause unfair to consumers as they should. It is because no law to the effect that a food allergy or associated with a particular label and Thailand has not determined the operator must show clearly the label on the food allergen. As well as penalties for non-compliance with the law is clear. Then, it has a consumer protection agency in a systematic way in order to have enough content to provide comprehensive information for consumers and comply with international standards on the subject of food allergens. As well as revisions to the labeling of objects - food additives and other issues related to consumer protection, complete and clear. It can use guidelines International food standards (Codex) internationally for the safety of consumers with food allergies is effective. Defining rules on the labeling of food allergens is important and protection of the consumer can choose to buy or avoid consumption of food products containing ingredients that may cause allergic health is properly fit. It can provide food allergen through labeling to consumers efficiently and fairness under the protection of the consumer protection laws can be enforced by law enforcement results clearly.

สารบัญ

กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 สมมติฐานของการศึกษา	5
1.4 วิธีดำเนินการ	5
1.5 ขอบเขตของการศึกษา	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมอาหารที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้	7
2.1 ความหมายของ "ผู้บริโภค" "ผู้ประกอบการ" "สินค้า" "สารก่อภูมิแพ้" "ให้มีฉลากอาหารที่ก่อให้เกิดการภูมิแพ้"	7
2.1.1 ความหมายของ "ผู้บริโภค"	7
2.1.2 ความหมายของ "ผู้ประกอบการ"	8
2.1.3 ความหมายของ "สินค้า"	9
2.1.4 ความหมายของ "สารก่อภูมิแพ้"	10
2.1.5 ความหมายของ "ฉลากอาหารที่ก่อให้เกิดการภูมิแพ้"	10
2.2 ความเป็นมาและความหมายของอาหารที่ก่อให้เกิดการภูมิแพ้	12
2.3 การป้องกันสารที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้	22
2.4 ประวัติความเป็นมาของการคุ้มครองผู้บริโภคในต่างประเทศ	27
2.5 บทบาทของรัฐและหน่วยงานของรัฐในการคุ้มครองผู้บริโภค	31
2.6 แนวคิดการเยียวยาค่าเสียหาย	34
2.7 แนวคิดการลงโทษทางปกครอง	44

2.8	ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงในทางละเมิด	45
2.8.1	ทฤษฎีรับภัย	46
2.8.2	ทฤษฎีความผิด	46
2.8.3	ทฤษฎีความเสี่ยงโดยเคร่งครัด	47
2.8.4	ทฤษฎีรับผิดเพื่อความเสียหาย	47
บทที่ 3	มาตรการทางกฎหมายไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับอาหารที่ก่อให้เกิดการภูมิแพ้	48
3.1	มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคอาหารที่ก่อให้เกิดการภูมิแพ้	48
3.1.1	ความหมายของอาหารที่ก่อให้เกิดการภูมิแพ้	48
3.1.2	ประเภทของอาหารที่ก่อให้เกิดการภูมิแพ้	49
3.1.3	ผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจอาหารที่ก่อให้เกิดการภูมิแพ้	50
3.1.3.1	ผู้บริโภค	50
3.1.3.2	ผู้ผลิต	52
3.1.3.3	ผู้จำหน่าย	55
3.1.4	หลักการคุ้มครองฉลากกับกรรบริโภคอาหารที่ก่อให้เกิดการภูมิแพ้	56
3.1.4.1	การคุ้มครองฉลากอาหารและยา	56
3.1.4.1.1	หลักการคุ้มครองผู้บริโภคทางด้านฉลาก	60
3.1.4.1.2	เงื่อนไขการคุ้มครองผู้บริโภคทางด้านฉลาก	61
3.1.4.1.3	หลักการคุ้มครองฉลากอาหารที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้	63
3.1.4.2	การคุ้มครองในด้านการเยียวยา	69
3.1.5	หน่วยงานที่ควบคุมกำกับดูแลฉลากอาหารที่ก่อให้เกิดการภูมิแพ้	71
3.1.6	การคุ้มครองตามหลักความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย	74
3.1.7	หลักการในการเยียวยาความเสียหายผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการบริโภคอาหารที่ก่อให้เกิดการภูมิแพ้	78
3.1.7.1	การคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ	78
3.1.7.2	การแก้ไขเยียวยาค่าเสียหาย	82
3.1.7.3	หลักการเรียกร้องค่าเสียหาย	84
3.1.7.4	ระยะเวลาการเรียกร้องค่าเสียหาย	86

3.1.8	มาตรการในการลงโทษที่เกี่ยวข้องกับอาหารที่ก่อให้เกิดการภูมิแพ้	89
3.1.8.1	มาตรการทางอาญา	90
3.1.8.2	มาตรการทางแพ่ง	91
3.1.8.3	มาตรการทางปกครอง	92
3.2	มาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับให้มีฉลากอาหารที่ก่อให้เกิดการภูมิแพ้	94
3.2.1	มาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ (โคเด็กซ์)	97
3.2.2	ความตกลงว่าด้วยมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช	103
3.2.3	ประเทศสหรัฐอเมริกา	110
3.2.3.1	มาตรการในการคุ้มครองให้มีฉลากอาหารที่ก่อให้เกิดการภูมิแพ้	111
3.2.3.2	มาตรการคุ้มครองในด้านการเยียวยา	115
3.2.3.3	องค์การบังคับใช้กฎหมาย	117
บทที่ 4	วิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีฉลากอาหารที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ	121
4.1	ปัญหากฎหมาย เกี่ยวกับการควบคุมฉลากอาหารที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้	121
4.2	ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับบทนิยามคำว่าฉลากอาหารที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้	129
4.3	ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบอาหารที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้	133
4.4	ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเยียวยาผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการบริโภคอาหารที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้	138
4.5	ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับอาหารที่ก่อให้เกิดภูมิแพ้	146
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
5.1	บทสรุป	151
5.2	ข้อเสนอแนะ	154
บรรณานุกรม		161
ประวัติผู้เขียน		168